

Cerkveni

3. šte.

Julij.

GLASBENIK.

Letnik I.

1878.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

„Cerkveni glasbenik“ izhaja po enkrat na mesec in velja do konec leta 1878.
z muzikalno prilogo vred 1 gold. 50 kr., za ude Cecilijinega društva 1 gold.

Vredništvo in opravištvo sta v Alojznici.

Vabilo.

Cecilijino društvo bode imelo v četrtek dné 25. julija t. l.

o b ō n i z b o r

z naslednimi točkami:

- 1.) ob osmih zjutraj slovesna sv. maša v stolnici;
- 2.) ob desetih društveno zborovanje, ki bode obsegalo: *a)* Nagovor predsednikov, *b)* poročilo tajnikovo, *c)* poročilo glasbenega vodje, *d)* poročilo blagajnikovo, *e)* razne nasvete;
- 3.) ob štirih popoldné obiskanje sv. Rešnjega Telesa med petjem — v stolnici;
- 4.) ob šestih slovesne večernice v frančiškanski cerkvi.

Zvečer zabava.

K zborovanju uljudno vabi vse društvenike, k drugim slovesnostim pa sploh vse prijatelje glasbe.

V Ljubljani, dné 26. junija 1878.

Odbor.

Petje prvih kristijanov.

(Konec.)

Ogledimo si nekoliko ta različna mnenja. — Misel, da bi bilo petje prvih kristijanov samo posnemanje hebrejske godbe po Davidovem sestavu je čisto nedokazana i neopravičena. Ko je bilo svetišče Salomonovo l. 587 pr. Kr. razrušeno, odpeljali so sovražniki tudi ljudstvo v sužnost. Tu je nehala slovesna služba Božja, „samotna stala je hči Sionska“, i ljudstvo je zdihovalo pod tujim jarmom. Ali čas, ki zaceli vse dušne rane, izbrisal je tudi njim iz spomina domotožnost; jeli so se spuščati s tujimi narodi v dotiko. Kolikor bolj pa so se seznanjevali z njimi, toliko bolj so se jih tudi prijele tuje šege i navade. Ni se toraj čuditi, da so se tudi Judje navadili v tujini tujih nazorov, da so se jeli ravnati po poganih in z njimi bratiti. A pri judovski

godbi to ni ostalo brez nasledkov. Ker Davidove melodije niso bile zaznamovane, izgubilo se je njihovo svojstvo, prešinila jih je itak tujščina. Pač so Judje pri svoji preselitvi v domovino menili, da imajo še vse svoje stare navade in običaje, ali kakor je njihovo novo svetišče sezidano bilo v tedanjem antiko-helenskem slogu, tako je bila tudi njihova godba prešinjena s tedanjim duhom gerške muzike. Tega tujinstva se judje v vseh svojih poznejih časih niso mogli več obvarovati. Bilo je toraj o času prvega razširjanja svete naše vere še vedno i morda bolj ko kedaj popreje vse potujčeno. Tako je bilo tudi judovsko petje prepreženo z gerškim življenjem. Seveda se je glavni značaj Davidove godbe obdržal, a bil je po tedanji edinovneljavni gerški teoriji spravljen in izpremenjen. Aposteljni pa so prevzeli nekaj tega petja brezdvomno tudi med prve občine kristijanske. In zakaj ne? Vsaj so bili keršanski prazniki judovskim v obče jako podobni, seveda posvečeni i vzvišeni po svojem izvorniku — Rešeniku. Peli so tedaj v veliki noči Judje i Kristijanje „Halelujo“ in 111. psalm, ki se pri Judih še današnji dan imenuje „velika Alleluja“. Ali morda poreče kdo: rad verujem, da se je pelo tako o prvem času v Palestini ali kaj je bilo drugod? Kako so se zasejale te melodije v oddaljena mesta, kakor Efez, Korint, Rim i. t. d.? Aposteljni so jih težko prenesli iz male Palestine v daljni svet, vsaj oni so imeli drugo, večo nalogo. Kako toraj se je pelo po drugih krajih?

Odgovorimo z nekojimi besedami na ta vprašanja.

Znano je, da je bila o časi Kristusovem i še pozneje gerška omika razširjena po celem tedanjem svetu. Gerškega jezika bil je zmožen omikan Perz tako dobro, ko rojen Ger. Ravno tako bilo je z drugimi vednostmi, tako tudi z umetnostjo. V gerškem slogu zidane so bile vse najkrasnejše palače, joniški ali korintinški steber stal je v Rimu tako veličastno, ko na domači zemlji. Kakor sè zidarstvom, bilo je tudi z godbo. Edino Gerki imeli so v onem času naravno izpeljan in umetno razvit sostav godbeni. Na njihove stroje sviralo se je pri vsaki veselici, skratka, gerška muzika bila je takrat znana po vsem svetu. — Sv. vera naša razširjevala se je toraj z največim vspehom o času, ko je bil na celem svetu samo en godbeni sistem. Ker so prvi kristijani povsod živeli v najlepšem miru s svojimi poganskimi sosedi, posluževali so se tudi z njimi poganskih navad in običajev, kolikor se je to z njihovo vero strinjalo. Prevzeli so toraj tudi gotovo glavni načert za njihovo cerkveno petje iz petja svojih poganskih sosedov. Tudi v drugih umetnijah posluževala se je cerkev, in to po vsi pravici poganskih tipov. Sarkofagi v katakombah so bili istega značaja, kakor so jih napravljali pogani svojim umerlim. Poprejšnji mitični Orfej izpremenil se je na sliki v katakombah — v dobrega pastirja. Katerega bi bilo to motilo? Vsak je bil navdan in razsvitljen z novim, svetim, keršanskim duhom. Kdo bi se toraj čudil, če so donele po temnih votlinah iz ust kristijanskih poganske melodije? Ne smemo pa misliti, da so prevzeli kristijanje petje kar naravnost iz poganskega tempelna v svoje svetišče — tega nikakor ne. Pervi predstojniki so dobro vedeli čuvati čredo svojo pred poganstvom, zatoraj se nič dvomljivega ni smelo vpeljati v cerkev. Rabili so sicer prvi kristijanje petje, ki je imelo svoj izvor večinoma na poganski zemlji, bilo pa je vsakako prešineno z novim versko-katoliškim duhom.

Ali kakor uže omenjeno, o tej dobi cerkvenega petja se z gotovostjo ne more veliko pisariti, kajti zgodovinskih naznanil imamo jako malo, in še te so nekako dvoumne. Toliko le smemo z gotovostjo izreči, da petje prvih kristijanov je bilo začetkom nekako ljudsko petje, upravljeno po tedanjem antiko-helenskem sestavu, toda prešinjeno, vznešeno i vterjeno po duhu nove, prave, keršanske vere.

H. K.

O glasbi sploh.

Glasba je tista umetnija, ki po glasih, različno merjenih gledé časa in visokosti vpliva; vpliva na sercé, kakor govor v prvi versti na razum. Ona je tako stara, kakor človeštvo samo. Ne samo, da so Hebrejci in zlasti Gerki s posebno ljubeznijo gojili glasbo, pravijo o Jubalu, da je že on iznajdel nekako glasbeno orodje; in ker so vsa glasbena orodja le posnemanje človeškega glasú, je gotovo, da so ljudje že v prvih časih nekako s petjem naznanjevali občutke žalosti, veselja in zadovoljnosti. Sercé je sedež teh občutkov, v sercu se toraj rodi vredna glasba, ki je patetičen govor ali izraževanje serčnih čutil. Pregovor pravi: kar iz serca pride, tudi va-nj ide. Lahko je tedaj razumeti, da dobra glasba mogočno odmeva v sercih poslušalcev, da enaka čutila v njih budi, da ima toraj velik vpliv na človeški duh in na njegovo vzgojitev, kar dozdej še nikdo tajil ni. Vsi narodi so vrednost in imenitnost glasbe spoznali in jo zlasti pri verski službi vporabljali, ker ravno vera v človeku budi naj-mogočnija in vzvišena čutila. Pred vsem pa keršanska vera človeško sercé popolnem v last vzame, zatoraj ni čuda, da je sv. Cerkev poleg družih umetnij tudi glasbo v svojo skerb vzela.

Izmed starih národov so glasbo najbolj gojili in njen pomen spoznavali Gerki. Vsi gerški modroslovci in pesniki spoznavajo v svojih spisih glasbeno imenitnost, ter jo stavljajo v eno versto s poezijo. Gerkom je glasba enakopravna z drugimi umetnijami, samostojna je. Njen namen ni, samo kratkočasiti, veselje zvišati pri raznih slovesnostih, ali ples voditi, ampak njen namen je bolj vzvišen, idealen. Že Platon imenuje misel, da je glasba le za kratek čas, napačno in krivo, ter pravi: „Glasba naj goji ljubezen do dobrega in množi stud nad hudobijo, da po njej postanemo dobri in lepi. Nobena stvar ne dojde tako globoko v dušo, kakor ritmus in harmonija; pa tudi nobena tako globoko v njej ne obtiči; zatoraj dobra glasba človeka omika, slaba ga pokvari“. — Na drugem mestu se bere: „Glavni nálog glasbe je: vcepiti človeškemu duhu zdrave nazore. Po harmoniji postane duša sama harmonična, ritmus pa je uči zmernosti“. — Enakih misli je bil Aristotel; tudi on je spoznal olikavno moč dobre glasbe. Plutarh pak je opisal v posebnem stavku nevarnosti slabe glasbe, ter tako negativno spoznal njeno moč.

Akoravno je bila tista glasba priprosta in manj razvita, vendar je dosejala namen: Spopolniti in olikati človeka, ter razviti in vaditi njegove dušne in telesne moči. To nam pričajo pravljice o Orfeju, Amfijonu, Arijonu, katere v različni obliki imajo vsi národi. Najbolj poetična je pravljica o Arijonu. Ta si je namreč v Italiji in Siciliji s petjem pridobil veliko zakladov, ter se ž njimi vračal na Tarentinski barki v Korint. Mornarji pa, hrepeneči po njegovi

bogatiji, sklenili so vmoriti ga. Dali so mu na voljo, naj se na barki vsmerti, ali pa v morje skoči. Arijon ves v blesku svojega navadnega kinča, katerega je pri produkcijah nosil, volil je drugo, ter skočil, pevajoč sè spremljevanjem kitare, v morje. Petje pak je privabilo prijaznega delfina, kateri ga je nepoškodovanega na suho prinesel. Srečno je dospel v Korint, kjer ga je tamošnji poveljnik Periander prijazno sprejel. Tù je nepričakovano stopil Tarentinskim roparjem pred oči, da so prestrašeni spoznali svojo hudobijo. — Je sicer pravljica, ali iz tega spoznamo, da so modri možje znali za vpliv glasbe na človeško sercé, in da so po njej vkrotili in omeščali surove, divje ljudi, ki so polagoma postali sposobni državljani velicih in omikanih držav.

Kaj so Rimljani mislili o glasbi, pové nam Cícero: „Nobena stvar ne najde tak hitro poti v človeško dušo, nič tako zeló ne vpliva na nrvnost, kot glasba; nič ni naši duši bliže nego glasba; ona razveseljuje, navdušuje, tolaži in mehča sercé“.

To so izreki starih Gerkov in Rimljanov, ki so imeli kaj malo izolikano glasbo, pa še ta je bila omejena po državnih postavah. Verh tega je bila zistema njihove glasbe taka, da bi se slednja nikdar ne bila pospela do današnje popolnosti, ko bi bil stari gerški národ tudi tisoče let še krepak ostal. Zavaljo tega nikakor nečemo tje v en dan podpisati ove izreke, ter prenesti jih na našo, od gerške popolnem različno glasbo. A ignorirati tudi nečemo izreke gerških pedagogov, akoravno je bilo njihovo čutstvo drugačno in glasba pri njih le bolj v zvezi z mimiko, telovadbo in plesom. Nam bodo vedno spomina vredni nazori gerških modrijanov.

(Konec prihodnjič.)

Imenik častitih p. n. udov Cecilijinega društva leta 1878.

Zavetnik:

Milostljivi gospod **dr. Janez Zlatoust Pogačar**, knezoškof ljubljanski itd. itd.

Ustanovniki č. gg.:

Aljaž Jakob.	Kovačič Ivan.	Skubic Martin.
Bohinec Žiga.	Krašovic Jurij.	Smrekar Josip.
Brodnik Ivan.	Križaj Jurij.	Stare Alojzi.
Dolinar Anton.	Lapajne Ivan.	Sterbenec Dr. Jurij.
Erker Josip.	Marešič Franjo.	Šalehar Ignacij.
Fabjan Ivan.	Mekinec Franjo.	Šlibar Martin.
Flis Ivan.	Meršol Matej.	Šolar Ivan.
Förster Anton.	Mervic Ivan.	Tavčar Matej.
Gnjezda Ivan.	Novak Ivan.	Tavčar Miha.
Gogala Dr. Ivan.	Oblak Lovro.	Tavčar Ivan.
Gostiša Ivan.	pl. Pavker Dr. Henrik.	Tedeschi Karol.
Hiti Luka.	Peharec Vacl.	Urbanček Ivan.
Hofstetter Ivan.	Poč Martin.	Urban Anton.
Jarc Dr. Anton.	Pogačar Martin.	Urh Peter.
Kerčon Anton.	Porenta Ivan.	Verbajs Anton.
Keržič Anton.	Porenta Franjo.	Volčič Ivan.
Köstl Gustav.	Potočnik Ivan.	Zamejic Andrej.
Keše Silvester.	Rozman Ivan.	Zorc Ivan.
Kramar Ivan.	Rozman Lovro.	Zupan Tomaž.

D o p i s i.

Iz Gorenjskega. Priserčno bodi pozdravljen „Cerkveni glasbenik“ tudi nam Gorenjcem, ki smo ga že res težko pričakovali. Bog mu dodeli srečen pričetek in še srečnejši obstanek, da se bo serčno potegoval za Njegovo čast, za dostojno glasbo v Njegovih svetiščih. Vsegamogočni naj ga toraj blagoslovi, da bo vpešno deloval med Slovenci za pravo cerkveno glasbo. On naj vnema zanj serca vseh vernih Slovencev, da ga zdatno podpirajo duševno in materijalno, da ga z veseljem prebirajo in njegove poduke tudi kolikor le mogoče spolnjujejo. Kdo, vprašam, ki se količkaj zanimiva za cerkveno petje, ne spozna pomanjkljivosti in mnogoterih napak našega dosedanjega cerkvenega petja? Izverstna knjižica č. g. o. H. Sattnerja, ki jo je o Veliki noči Cecilijino društvo podarilo svojim udom za pirhe, mora že oči odpreti slehernemu, ki bi se tega dozda še ne bil zavedel in če jo tudi le enkrat pazljivo prebere. In ker g. pisatelj nam v knjižici ne kaže samo prav prepričalno „kako revna je naša cerkvena glasba“, ampak nam podaja v njej tudi mnogo koristnega poduka „kakošna bi imela biti“, in kaj nam je početi, da dobimo spodobno cerkveno glasbo in dostojno, res pobožno petje pri službi Božji, zato naj bo vsem za Božjo čast vnetim Slovincem prav gorko priporočena, posebno pa vsem duhovnom in organistom, kateri so po stanu dolžni vestno skerbeti, da glasba in petje v cerkvi dosega svoj namen, da namreč ne moti le službe Božje, ampak jo v resnici povikšuje. V nobenega duhovna knjižnici in na nobenem koru naj se torej ta prekristna in zares potrebna knjižica ne pogreša. Kar je v njej še nedoločenega, nadomestoval in spolnoval bode to „Cerkveni glasbenik“, organ Cecilijinega društva na Slovenskem, kateri naj bo ravno tako priporočen, kakor omenjena knjižica. Društvu Cecilijinemu bi pač želel in privošil, da bi se tako širilo ter s tolikim vspehom delalo, kakor bratovščina sv. Rešnjega Telesa, ustanovljena pri č. g. nunah v Ljubljani. Ni še njenega obstanka 20 let in že je razširjena po vsi deželi, šteje že blizo 30.000 udov in kmalo bodo do malega vse cerkve Ljubljanske škofije s čedno in primerno opravo in obleko preskerbljene, po večem s pomočjo te bratovščine. Cecilijina družba ima enako vzvišeni namen. Naj bi se toraj ravno tako razširjala ter preskerbovala z vrednim muzikalijami ne le (farne) cerkve po vsem Kranjskem, *) ampak sploh po vsem Slovenskem. Da se to ložej in poprej zgodi, naj se blagovolijo potruditi vsi slovenski duhovni ali organisti, da v vsaki fari vsaj kakih pet, šest dobrotnih udov pristopi Cecilijinemu društvu ali si vsaj naroči „Cerkveni glasbenik“, če tudi samo zato, da daruje muzikalne priloge za farno cerkev. Več ali manj bi se tako cecilijanska ideja razširjala. Ob enem pa bi se prihranilo cerkvi mnogo stroškov, pevovodju pa veliko truda. Kdo ne vé, kako zamudno je pisanje not. Smem reči, da za tretjino gotovo, če ne za polovico več bi se bili v preteklem letu lahko naučili, ko bi bili imeli vselej precej spisane ali tiskane note pri rokah. Na ta način bi pa tudi Cecilijino društvo dobilo primerno število udov, „Cerkv. glasbenik“ pa naročnikov, ki bi potem bilo v stanu vedno več in še bolj ceneje dajati na svitlo potrebnih muzikalij, med katerimi bodo tudi prav lahke še začetnikom in samoukom umevne ter porabljive. Tudi list, kolikor več bo imel naročnikov, temveč podučnega gradiva bo lahko prinašal. Po tej poti bo dobil tudi naš narod kmalo zaumen o pravi cerkveni glasbi — ktera se mora ločiti od posvetne, pa tudi bolji okus ne samo v cerkvenem petji, temuč tudi v domačem. Tako bi bilo mogoče počasi napravljati farna Cecilijina društva in s temi pa je prestrojenje, zboljšanje cerkvenega petja po naših cerkvah zagotovljeno. Zatorej na noge duhovniki in učitelji, buditelji in gojitelji slovenskega naroda! Evo vam naj lepši priložnost pripomoči svojemu narodu k oliki v naj teži, pa tudi naj lepši in blažilniši umetnosti! Vprašam, bi li ne bilo žalostno, da ne rečem sramotno za nas, bi li ne bila neprecenljiva škoda za ves narod, da bi Slovenci, sicer jako spretni za umetnosti sploh, za glasbo in petje pa še posebno vneti, da bi tedaj Slovenci v tej najlepši

*) Eden in drugi mi je že omenil, da bi se spodobilo cerkvam, ki plačujejo za društvo, pošiljati vsaj priloge — če ne tudi „Cerkvenega glasbenika. (Naj odbor reč prevdari.)

umetnosti za drugimi narodi zaostajali? Da bi zanemarjali ono umetnost, ki ima toliko vpliva na človekov um in njegovo serce, kterega vedri in blaži, kakor nobena druga ne in se tudi sme ceniti nad vse druge. Je li primera dostojna ali ne, vsaj resnično se mi dozdeva, da je glasba in petje med drugimi umetnostmi to, kar je ljubezen med keršanskimi božjimi čednostmi. Vera se bo spremenila v gledanje, upanje v življenje, ljubezen pa ostane vekomaj. Tako stvarbarstva unkray ne bo potreba, prebivali bomo z Bogom in njegovimi izvoljenimi v njegovem lastnem tempeljnu nebeškem. Tudi kiparstvo in slikarstvo ga tamkaj nima nobenega pomena več, ker gledali bomo izvirek vse časne in večne lepote, Boga samega iz obličja v obličje. Toda peli bomo na vekov veke z angelji in svetniki: „Svet, svet, svet si Gospod Bog vojskinih trum! Alleluja!“

Iz Kropo. Komur je za glasbo kaj mar ali mu je cerkvena svečanost in čast Božja pri sercu, gotovo je z veseljem pozdravil „Cerkveni glasbenik“. Naj se ga tudi jaz poslužim in iz našega terga o glasbi nekoliko poročam. Kdor je naš terg pred tridesetimi leti obiskal, slišal je o glasbi najboljšo kritiko. Saj je pa tudi zagromelo (!) a kora kakih 22 različnih instrumentov; celo pavk ni manjkalo, posebno, kadar so naredili „entrado“. Vadil in vodil je takrat petje in godbo sicer dobro izurjeni Jos. Podobnik, kateri je še dandanes tukaj v najboljšem spominu. Učil je, se ve da, le to, kar je imel, postavim: ob tistem času ljudem najbolj priljubljene maše, Schiedermaier-jeve, Schwert-ove, Müller-jeve, Baur-ove in več takih. In to je ljudem tako na sercih obležalo, da si je vsak Podobnik-ov naslednik prizadevati moral, teh maš naučiti se, da je ljudem ustrezal. Tako sem bil storil tudi jaz, navadil pevkinje več teh maš in s tem ljudem ustregel. Mene pa je zmiraj bolelo, ker vedel sem, da taka glasba ni za cerkev. Vedel sem pa tudi, kakošno nejevoljo bo izbudil moj namen, upeljati liturgično petje in koral. Pokvarile so ljudem ušesa ravno pavke, da nimajo pravega sluha. A če se na pot pripravljam in je ne nastopim, ne pridem nikamor; če jo nastopim, pridem vendar naprej, če tudi počasi. Začeli smo se torej nekoliko gibati; ali, žalibog, koj je nastal nad nami vihar. Nekteri so v cerkvi in na potah proti pevkinjam in pevcem take reči počenjali, da se skoraj sramujem omeniti jih. Norčevali so se iz liturgičnih maš, jih med hišami trobili in tako pevce oponašali; pa nikogar ni bilo, da bi bil posvaril zasmehovalce svetih reči. Oglasiti in grajati bi bil imel take nesramnosti ta, čigar je prva dolžnost, toda molčal je; menda se je bal zamere, kar pa nikakor ni opravičeno. Ko bi bili še edini gospod župnik molčali, obmolčati bi bili morali tudi mi. Ko smo pa videli kako se gospod župnik neprestrašeno potezajo za to sveto pravico, namreč, da se vpelje zopet koralno petje v cerkev, dobili smo pogum in začeli po malem naprej. Za Božič smo se navadili: „Missa sancta Caecilia“ od Adolf Kaim-a; peli smo vso, samo za Offertorium smo porabili „Božično“*) Foerster-jevo, „Tantum ergo“ Foerster-jev. O smerti Pija IX. Missa „Tota pulchra es Maria“ od J. B. Molitor-a, za Offertorium himno Pijevo; „Tantum ergo“ Nr. 2. Jos. Bill-a. Na Velikonoč: „Missa s. Theresia“ od Fr. Hamm-a; za Offertorium Foerster-jevo „Allelujo“; „Tantum ergo“ Nr. 1. Jos. Bill-a. Na binkoštno nedeljo „Missa s. Caecilia“, od Ad. Keim-a; v pondeljek Missa s. Theresia“ od Hamm-a; „Tantum ergo“ od Jos. Bill-a. In tako smo med letom peli več Foerster-jevih „Tantum ergo“, „Pred Bogom“ in drugih pesmic, n. pr.: „O sanctissima“, „Ave maris stella“, adventna, postna, pri blagoslovu, „Dies irae“, „Večni Bog“, od sv. Rešnjega telesa, pri sv. obhajilu, od sv. Jožefa, iz „Glasbenika“, od sv. Rožnega venca i. t. d.

Marsikateri bo morda rekel: „To je malo“. Pa ko bi vedel, koliko je bilo treba za vsako pesem preslišati in boriti se, gotovo bi se čudil, da smo še toliko dosegli; ker ni ga bilo človeka, da bi bil spoznal pravico, razun gospoda župnika, kateremu gre vsa čast. Brez njega bi še tega ne bilo; vsako leto toliko, pa bo veliko.

Iz Št. Vida nad Ljubljano. Naj tukaj v predragem nam „Cerkv. glasbeniku“ povemo, kako se tudi pri nas goji pravo cerkveno petje. Začeli smo že pred petimi leti

*) Večkrat že, in še 22. sušca 1862 je S. Rituum Congregatio vnovič določila, da se pri slovesnih mašah nič ne sme peti v domačem jeziku; tudi vloge za graduale in offertorium ne. Vredništvo.

— toda le bolj s strahom; le Responsorije smo peli koralno in pa semtertje kako pesnico ali *Tantum ergo*, da je bilo res cerkvenega duha. O božiči leta 1876 na sveti večer smo pervikrat zapeli popolnoma po liturgičnih pravilih in od takrat še ni bilo nobene velike maše brez liturgičnega petja. „*Ordinarium Missae*“ in „*Proprium Missae*“ peli smo vselej tako kakor gré in se peti mora. — Bolj znamenite skladbe, katere smo dozdaj peli, so: „*Missa s. Caecilia*“, Adolf Kaim, Op. I.; „*Missa brevis*“, J. B. Molitor, Op. XV.; „*Missa Tota pulchra es Maria*“, „*Missa in honorem s. Fidelis a Sigm.*“, „*Missa in honorem s. Angelorum Custodum*“, J. B. Molitor, Op. XI, XII, XIII; „*Missa Rorate coeli*“, J. B. Molitor, Op. XIV, in „*Fünfter Messgesang*“ iz „*Orgelbuch*“, C. Greith, Op. 15. „*Credo*“, 3. napev in „*Missa pro Defunctis*“ iz *Ordinarium Missae*. — „*Graduale in festo Nativitatis Domini*“, „*Offertorium in festo Nat. Dom.*“, „*Graduale in festo Dedic. Eccl.*“ in „*Offert. in festo Dedic. Eccl.*“, J. B. Benz, Op. X; „*Regina coeli*“, F. Z. Skuhersky, *Gradualia et Offertoria*, Op. XXXII; „*Alleluja*“, Fr. Witt; pesmi iz „*Cantus in hon. Ss. Cord. Jesu et Cord. B. M. V.*“, Singenberger. Za „*Offertorium*“ tudi večkrat koralne hymne iz „*Handbuch für den römischen Choralgesang*“, J. Zangl, ali pa pravi *Offert. iz Graduale Romanum*; „*Offertorium in Ascensione Domini*“, A. Foerster (priloga „*Cerkvenega glasbenika*“). — „*Tantum ergo*“ od Witt-a, Zangl-na, Foerster-ja in drugih. Za „*Tantum ergo*“ porabili smo mnogo skladb iz „*Orgelbuch*“, C. Greith, kakor tudi sploh za maše in druge pesmi, katere smo peli enoglasno z orgljami. Zmiraj enoglasno peti je dolgočasno, a včasih se tudi lepo pri- leže, zlasti za advent in post ali sploh pri velikih mašah je lepo, ako se kaj enoglasnega vložiti. „*Orgelbuch*“ od Greith-a bi se ne smel pogrešati na nobenem koru.

Ljudstvo je bilo s početka res precej osupnjeno in nejevoljno, ker se je na koru vse naenkrat prekucnilo, a zdaj je vse mirno in nihče več ne zabavlja. Sicer je pa strah pred ljudstvom najmanj opravičen; ker, kateri se s tem strahom izgovarjajo, tisti hočejo opravičevati le svojo zanikarnost. Nekteri tudi pravijo: „Saj to ni za na deželo, je pretežavno in bi bilo sploh brez vsega vspeha“. To govoré le zato, ker niso še poskusili; naj poskusijo in naj se naučé za en praznik le nekaj, za drug praznik zopet nekaj in tako bodo počasi celo veliko mašo peli po liturgičnih pravilih. Le poskusiti je treba; ako je to mogoče v Šmarjeti, na Breznici in v Šent-Vidu, zakaj bi bilo to drugod nemogoče?

Naše priloge.

Št. 10. Responsorije za slovesno mašo so harmonizovali Witt, Hanisch in drugi, toda za večino naših organistov pretežko; náte toraj najložjo harmonizacijo. Pri vsem tem, to se razume, vendar organist mora znati dobro prelagati (transponovati, t. j. v drugih tonih igrati). Kjer ni za to sposobnega moža, naj poje responsorije zbor brez orgelj 4glasno oziroma 5glasno, in sicer takó, da en del možkih glasov poje *cantus firmus*, t. j. predpisano koralno melodijo, kakor sopran. Po „*Agnus Dei*“ h konci maše se odgo- varja kakor v začetku pri I. in II. — „*Deo gratias*“ pa naj se poje po dotični melodiji iz „*Ordinarium missae*“; najboljše enoglasno in brez orgelj. — Ob enem izrekamo tú prav iskreno željo, naj bi se vse ljudstvo v cerkvi (kjer je ono pravega pobožnega čuta) udeleževalo enoglasnega petja prelepih responsorij. S tem bi se liturgične maše ljudem prikupile, in tako bi bilo ljudstvo zopet, kakor v starih časih, z mašnikom pri maši v ožji liturgični zvezi.

Št. 11. Antifona „*Veni s. Spiritus*“ — za nove maše in druge priložnosti. Kadar mašnik „*Veni sancte Spiritus*“ sam zapoje, naj organist prva dva takta in pol (tú se na- haja *cantus firmus* v altu) igra kot predigro; kor pa naj začne peti z besedo „*Reple*“ itd. Le, če bi se ta skladba pela pri maši kot *graduale* ali *offertorium*, bi se morale peti tudi prve tri besede. Odgovarja se pa, kakor kaže št. 8. naših prilog.

Št. 12. Še ena pesem iz stare zbirke, omenjene v 1. št. našega lista.

Št. 13. Tripolovni takt naj se ne poje bolj počasi, nego tričetertinski!

Razne reči.

Vodstvo dunajskega Cecil. društva je sklenilo, od 5. do 11. avgusta napraviti poseben kurz v poduk pevovodijem, organistom in pevskim učiteljem. Namen tega kurza je, dalje izobraževati pevovodije, organiste in pevske učitelje. Obsegal bo: a) Navod k pripravnemu podučevanju v koralnem in figuralnem petju, v igranji na gosli in glasovir; b) navod k dirigovanju; c) praktično orgljanje; d) nauk o sestavi orgelj. Podučevanje se začne ponedeljek 5. avgusta in se konča prihodnjo nedeljo (11. avgusta). Posamezne predmete bodo predavali gg. profesorji: J. Dont, Em. Titl, Jos. Böhm, dr. K. Hansleithner in Vacl. Schwarz. Gg. pevovodije, organisti in pevski učitelji, ki želé udeleževati se tega kurza, naj se oglasijo pisмено vsaj do 20. julija pri ravnatelstvu dunajskega Cecil. društva (Direction des Wiener Cäcilien-Vereines, 1. Bezirk, Salvatorgasse Nr. 12) ter naj pridejo tje 5. avg. ob osmih zjutraj s službodajnim pismom (Anstellungs-Decret). Udeležba tega podučevalnega kurza je za gospode, ki imajo očitno službo, brezplačna; drugi poslušalci plačajo za vsa predavanja 10 gold. Kdor želi stanovanja po nizki ceni, naj se obrne, prišedši na Dunaj, do društvenega sluga F. Ullreich-a (1. Bezirk, Salvatorgasse Nr. 12).

— Šolo za cerkveno glasbo v Ratisboni, katero smemo imenovati cerkveno-glasbeno vsučilišče, obiskuje letos 7 učencev, med njimi 3 duhovniki. Ravnatelj ji je znani F. X. Haberl; šolsko leto traja 8 mesecev. Kaj, ko bi iz naših krajev kdo tje šel iskat popolnega izobraženja v cerkveni glasbi?

— Nekje sta besedovala g. župnik in njegov g. kaplan celo uro o Cecilijinem društvu in njegovih namenih. Konečno pravi kaplan: „Delal bom za cecilijansko idejo iz vsih moči, kolikor le morem“; in župnik odgovori: „Jaz pa bom delal **zoper** njo, kolikor je v moji moči“. — Naj nam bode dovoljeno, brez vsake druge opazke tu navesti le sledeče besede „Keršanske akademije“: „Duhovni pastir, po čigar krivdi se vpeljujejo v cerkev bedaste in malovredne pesmi, žali virtualno tisoč in tisočkrat najsvetejši zakrament, morda še celó čez stoletja, ko od njegovega trupla ne bode nič drugega, ko prah“.

— Nekemu kritikaču se je poljubilo, muzikalne priloge (razun ene) našega 2. lista proglasiti za malovredne, češ, da nimajo cerkvenega duha. Njemu ne odgovarjamo ničesa; pač pa opomnimo naše gg. naročnike na to, da g. vrednik naših prilog gotovo vé dobro ločiti med cerkvenimi in necerkvenimi skladbami. Ceno omenjene kritike pa znači že to, da se je gospodiču sodniku lansko jesen potrebno zdelo, vpisati se v našo orgljarsko šolo, ki je pa ne obiskuje.

Oglasnik.

„**Graduale romanum** de tempore et de sanctis“. (Za vse potrebe celega leta). 2 tolarja. (Pustet, Regensburg). K temu:

Hansch-Haberl. „Organum comitans“. I. del 6 mark, II. del 5 mark 40 vinarjev. (Pustet, Regensburg).

Jos. Foerster. „Missa in hon. s. Adalberti“. Op. 31. Za 4 glasove in orglje (tudi brez orgelj). Partitura 1 gld. 20 kr. 4 glasovi 40 kr. (Mikulaš & Knapp v Pragi.)

Pank. Rampis. „Missa in hon. s. Wilibaldi“. Za tenor in 2 basa z orgljami. Partitura 8 grošev. (Pustet, Regensburg).

F. Z. Skuhersky. „Missa“ op. 43. Za dva glasa in orglje; tudi za 2 gosli, 1 violo, 1 violoncello in kontrabas. Partitura in 4 glasovi 1 gld. 50 kr. — Glasi inštrumentov 50 kr. (Mikulaš & Knapp v Pragi.)

Dr. Fr. Witt. Missa „Exultet“ & missa „pro defundis“. Op. 9. Za 2 glasa in orglje, 21 grošev. (Coppnath, Regensburg). Tudi se dobi k maši „Exultet“ tenor in bas in glasovi za mali orkester pri Pustetu za 11 grošev.

Ant. Foerster. „23 cerkvenih pesem“. Za šolsko mladino. Op. 14. Polovica nemških se poje lahko na znane slovenske besede. 25 kr. (R. Milic v Ljubljani).

Pridana je listu 3. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik muzik. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.